

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 26-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 26. marca 1941

Cena posamezni številki din 150

Pristop naše države k trojnemu paktu

Suvereniteta in teritorialna nedotakljivost Jugoslavije zaiamčena — Prehod čet skozi Jugoslavijo se ne bo zahteval

Na praznik Marijinega oznanjenja je oznanil radio jugoslovanski javnosti, da sta podpisala na Dunaju ministrski predsednik Dragiša Cvetković in zun. minister dr. Cincar-Marković protokol o pristopu Jugoslavije k trojnemu berlinskemu paktu.

Podpisovanje protokola se je izvršilo v dvorcu Belvedere na že tradicionalni način ter v navzočnosti voditelja rajha Hitlerja, nemškega in italijanskega zunanjega ministra, japonskega berlinskega veleposlanika ter poslanikov držav, ki so že pristopile k temu paktu: Madžarske, Slovaške, Rumunije in Bolgarske.

Uvodni govor je imel nemški zunanji minister v. Ribbentrop, ki je omenil, da se je osi šele pred tremi tedni priključila Bolgarska, sedaj pa se je povabilu držav osi odzvala tudi Jugoslavija. V posebno veselje mu je, da more pozdraviti oba zastopnika Jugoslavije.

Nato je prečital dr. Dietrich naslednji

protokol o pristopu Jugoslavije k trojnemu paktu.

Protokol, ki so ga danes podpisali na eni strani nemški zunanji minister v. Ribbentrop, italijanski zunanji minister grof Ciano in

japonski veleposlanik Ošima, po drugi strani pa jugoslovanski ministrski predsednik Cvetković in zunanji minister Cincar-Marković o pristopu Jugoslavije k trojnemu paktu, ki je bil sklenjen 27. septembra 1940 med Nemčijo, Italijo in Japonsko, se glasi:

Vlade Nemčije, Italije in Japonske na eni strani in vlada kr. Jugoslavije na drugi strani so po svojih podpisanih pooblaščenih ugotovile sledeče:

Člen 1. Jugoslavija pristopi k paktu treh držav, ki je bil podpisan v Berlinu 27. septembra 1940 med Nemčijo, Italijo in Japonsko.

Člen 2. V kolikor bodo skupni tehnični odbori, ki jih predvideva člen 4. trojnega pakta, razpravljali o vprašanjih, ki se tičejo interesov Jugoslavije, bo pri delovanju teh odborov sodeloval tudi predstavnik Jugoslavije.

Člen 3. Temu protokolu je priloženo kot priloga besedilo trojnega pakta. Ta protokol je sestavljen v nemščini, italijanščini, japonsščini in jugoslovanskem jeziku, pri čemer velja vsako od teh besedil kot original. Protokol stopi v veljavo na dan podpisa.

Pooblaščen zastopniki Nemčije, Italije, Japonske in Jugoslavije so nato podpisali protokol.

vije in blagostanje jugoslovanskega naroda prav posebnega pomena.

Po Bolgarski se je sedaj Jugoslavija priključila kot peta država trojnemu paktu. Njena priključitev je za nas še prav posebnega pomena, ker je sedaj dejansko ves še nevtralni Balkan v taboru novega reda.

Še prav v zadnjih dneh sta se skušale Anglija in Amerika vmešavati v notranje zadeve Jugoslavije, kar je nezdržljivo s spoštovanjem suverenosti evropske države. Zato še bolj pozdravljamo pristop Jugoslavije.

Dočim si je skušala Anglija pridobiti druge narode, da bi krivali za njo, ni Nemčija nobene

druge države prosila za vojaško pomoč. Pač pa je hotela s trojnim paktom: 1. preprečiti od Anglije hoteno razširjenje vojne, 2. ustvariti pogoje za novi red in 3. zagotoviti trajni mir, ki bi preprečil, da bi druge sile izigravale evropske države drugo proti drugi.

Vse v trojnem paktu združene države so predvsem pripravljene, da preprečijo vsak poskus razširjenja vojne. Evropa naj bo osvobodjena vseh tujih vplivov, kar bo zlasti koristno za Balkan. Nemčija nima tu nobenih političnih in ne teritorialnih interesov. Hoče preprečiti le to, da bi se tu pojavile tuje sile. Hoče pomagati le pri ureditvi reda na tem za vso Evropo tako važnem prostoru.

V tem novem redu bo zavzela tudi Jugoslavija mesto, ki ji pripada, ker je to nujna posledica njenega pristopa k trojnemu paktu. Zato ji najpristržneje čestita.

Nato sta bila sprejeta predsednik vlade Cvetković in zun. minister dr. Cincar-Marković od Hitlerja ter ostala pri njem eno uro. Zvečer sta oba zastopnika Jugoslavije odpotovala domov.

Noti g. Cvetkovića gg. Ribbentropu in Ciano

Na noti, ki mu jih je danes ob pristopu Jugoslavije k trojnemu paktu poslal nemški zunanji minister v. Ribbentrop, je predsednik ministrskega sveta Cvetković odgovoril s sledečimi notami:

Njegovi ekscelenci Joahimu v. Ribbentropu, nemškemu zunanjemu ministru:

Vaša Ekscelenca! O priliki današnjega pristopa Jugoslavije k paktu treh držav ste izvolili poslati noto sledeče vsebine: V imenu in po nalogu nemške vlade imam čast sporočiti vaši ekscelenci sledeče: O priliki pristopa Jugoslavije k trojnemu paktu, kar je bilo izvršeno danes, potrjuje nemška vlada svoj sklep, da bo zmerom spoštovala suvereniteto in ozemeljsko nedotakljivost Jugoslavije. — V imenu in po nalogu jugoslovanske vlade mi je čast potrditi prejem te izjave, katero je kr. vlada vzela na znanje. Izvolite sprejeti, g. minister, zagotovilo za moje globoko spoštovanje.

Dunaj, 25. marca 1941.

Dragiša Cvetković s. r.

Dunaj 25. marca 1941. Njegovi ekscelenci Joahimu v. Ribbentropu, nemškemu zunanjemu ministru:

Vaša ekscelenca! O priliki današnjega pristopa Jugoslavije k trojnemu paktu ste mi izvolili poslati noto sledeče vsebine:

Sklicujoč se na razgovore, ki so se vodili o priliki današnjega pristopa Jugoslavije k trojnemu paktu, imam čast, da vaši ekscelenci v imenu nemške vlade s tem potrdim sporazum med vladami držav osi in kr. jugoslovansko vlado o tem, da vladji držav osi za ves čas vojne ne bosta pošiljali Jugoslaviji zahtev, naj dovoli prehod ali prevoz čet čez jugoslovansko državno ozemlje. — V imenu in po nalogu kr. jugoslovanske vlade imam čast, da potrdim prejem te izjave, katero je kr. vlada vzela na znanje.

Izvolite sprejeti g. minister zagotovilo o mojem globokem spoštovanju.

Dragiša Cvetković s. r. Notí enake vsebine je poslal predsednik vlade Dragiša Cvetković tudi italijanskemu zunanjemu ministru grofu Galeazzu Ciano.

Za pravilno tolmačenje § 219. obrtnega zakona

V mirnih časih ni bilo zaradi § 219. obrtnega zakona nobenih sporov, pač pa je povzročil ta paragraf v sedanjih izrednih časih mnogo krivic in nejevolje med gospodarskimi ljudmi.

Prvi odstavek tega paragrafa se namreč glasi: »Službojemnik obdrži svojo pravico do plače, če je po najmanj 14dnevem službovanju zbog bolezni ali nezgode za razmeroma kratek čas, ne več kot en teden, zadržan opravljati službo in če tega ni zakrivil namerno niti s hudo malomarnostjo. Isto velja tudi, če je brez svoje krivde zadržan opravljati službo iz drugih važnih razlogov, ki zadevajo njegovo osebo.«

Na podlagi zadnjega stavka so sodišča tolmačila, da mora delodajalec plačati nameščencem, ki so vpoklicani na vojaške vežbe,

po citiranem § določeno plačo. Ker so sedaj vpoklicani številni in na dnevnem redu, so zaradi tega zlasti slabše situirani podjetniki hudo prizadeti. Zbornica za TOI je zato poslala več predstavk na ministrstvo za trgovino in industrijo, da bi se s primernimi odredbami preprečilo, da bi sodišča v Sloveniji tolmačila § 219. obrtnega zakona tako, da se more uporabiti tudi za primere, kadar je delavec ali nameščenec vpoklican na vojaško vežbo.

Na te svoje ponovne predstavitve je dobila sedaj Zbornica za TI od ministrstva pod št. 41.21440 naslednji razpis:

Stališče trg. ministrstva

»V zvezi z akti Zbornice za TOI št. 20.773 z dne 24. oktobra in 11. novembra 1940. se sporoča, da

Kaj prinaša današnja številka:

Uredba o drž. računovodstvu: prevzemanje izvršenih poslov

Pošiljanje živil v poštnih paketih v tujino

Prevod poslovna centrala za izvoz savinjskega hmelja

Domača nafta v narodnem gospodarstvu

Poziv izvoznikom drv in lesa za celulozo

je ministrstvo za trgovino in industrijo proučilo postavljena vprašanja ter na podlagi tega smatra, da se določba § 219. obrtnega zakona ne more uporabiti za primer vpoklica delojemalca na vojaško vežbo. Za ta primer velja samo določba § 221. obrtnega zakona, kar sledi zlasti iz določb čl. 10. uredbe m. s. št. 1029 z dne 7. julija 1940. o urejanju služben-skih odnošajev za primer vpoklica delojemalca na vojaško dolžnost.

Določbe obeh navedenih paragrafov obrtnega zakona pa so zasebno pravnega značaja in zato so sodišča pristojna za razsojevanje sporov glede veljavnosti in uporabljanja teh zakonskih predpisov. Ker pa so sodišča pooblaščenca, da sama presojojo in tolmačijo one zakonske predpise, za katere menijo, da se morajo uporabljati v nekem konkretnem sporu, niso zanje obvezna niti odločujoča nikakarna mnenja, pojasnila ali tolmačenja upravnih, niti ne najvišjih oblasti. Zato tudi spredaj podano mnenje tega ministrstva ne rešuje postavljenega vprašanja. Da bi prišlo to mnenje ministrstva do izraza, a ministrstvo je preprečeno, da je samo to mnenje tudi pravilno in pravilno, je predložilo, da se te določbe izdajo v uvodnem zakonu za novi trgovinski zakon. V zvezi s tem je trgovinsko ministrstvo najprej predložilo, da se § 219. obrtnega zakona spremeni tako, da se od plače, ki jo mora dati po tem paragrafu delodajalec, odbije ves znesek, ki ga prejema delojemalac na račun hranarine od ustanov delavskega zavarovanja. Nato pa naj se doda 1. odstavek tega paragrafa, da se kot razlog nezakriviljene zadržanosti ne more smatrati poziv na vojaško službo. Poleg tega bi bilo treba po mnenju ministrstva pri spremembi zakona upoštevati tudi to, da se odškodovanje v primeru nezakriviljene zadržanosti ne more zahtevati od delodajalca v onih primerih, ko ima delojemalac pravico zahtevati odškodnino za izgubljeno možnost zaslužka tudi od tretjih oseb. Ker je vprašanje izdaje navedenega uvodnega zakona zelo aktualno, smatra ministrstvo, da se bo postavljeno vprašanje na ta način v kratkem tudi rešilo.

Poštna tarifa zvišana le za zaprte dopisnice

S 1. aprilom stopijo v veljavo nove poštne pristojbine, ki so precej zvišane. Vendar pa za navadne dopisnice niso zvišane, temveč le za zaprte dopisnice. Naš dopisnik je to prezrl.

Sicer pa bomo objavili nove poštne pristojbine v prihodnji številki »Trgovskega lista«.

Govor Dragiša Cvetkovića

Malo pred 14.45 je imel predsednik Cvetković v srbohrvaščini naslednji govor, ki ga je prenašal dunajski radio in takoj nato prečital v nemščini diplomatski tolmač.

»Glavni in skoraj edini cilj zunanje politike Jugoslavije je bil in ostane, da se ohrani jugoslovanskemu narodu mir in ojači njegova varnost s tem, da se vzdržujejo najboljši odnošaji z vsemi državami, ki goje do njega miroljubna čustva. V duhu te politike so bili naši naporji zmerom prvenstveno usmerjeni h konsolidaciji miroljubnih in prijateljskih odnošajev s sosedi, da bi se zagotovil mir na mejah, svoboda, neodvisnost in državna celota. Z velikim nemškim rajhom je prej kakor tudi posledje zvezana s skupno mejo, vzdrževala najboljše odnošaje, katere sta prevevala prijateljstvo in polno zaupanje. Koristni rezultati te politike so prišli posebno do izraza v vrsti velikih dogodkov, ki so se od leta 1934. pa do tega akta manifestirali v odnošajih med obema državama. Jugoslavija je že od svojega nastanka zmerom čutila in je to tudi posebno cenila, da so v Nemčiji pravilno razumeli njeno narodno zedinjenje, ki ni bilo plod nobenih pogodbenih kombinacij, temveč naravni zaključek dolgih in težkih borb Srbov, Hrvatov in Slovencev. Jugoslavija je 1. 1937. sklenila v tem duhu pomembno pogodbo z Italijo. Slični prijateljski pogodbi je Jugoslavija sklenila

tudi z Bolgarijo in Madžarsko. Ker nima nobenih revindikacij na zunanji, pa življenjske koristi njenega obstoja in napredka nalogajo Jugoslaviji, da se trudi, da bi obvarovala jugovzhod pred novo razširitvijo vojne in da bi ojačila obstoječe stanje, kakor tudi sodelovanje, ki pripravlja pot za evropsko pomiritev, in sicer edino v rešitvi naše ranjene celine in njene tisočletne civilizacije. Kajti samo pod znakom iskrenega in pozitivnega sodelovanja bo mogoče Evropo postaviti na temelje novega reda, ki bo imel možnost, da bi odstranil zastarele poglede ter moralne in materialne zapreke, zaradi katerih vsi v Evropi trpimo. Mirovna politika Jugoslavije je v polnem soglasju z življenjskimi interesi in globokimi čustvi vsega našega naroda. Vse politične pogodbe, kakor tudi gospodarske, ki jih je v zadnjih letih naša država podpisala, so prežete z voljo, ki stremi za ustvaritvijo boljšega miru in organizacije v tem prostoru Evrope. Tudi danes, ko Jugoslavija pristopa k trojnemu paktu, dela to z namenom, da ohrani mir okrog svojih meja in da zavaruje na ta način svojo največjo nalogo do sebe in da s tem izvrši tudi sveto obveznost do evropske skupnosti.«

Svečano podpisovanje protokola je zaključil nemški zun. minister v. Ribbentrop z daljšim govorom, v katerem je izjavil:

Ribbentropov govor

V imenu Nemčije ter vseh pooblaščenih zastopnikov držav trojnega pakta pozdravlja Jugoslavijo

kot novo članico trojnega pakta ter izreka svoje prepričanje, da bo ta dogodek za bodočnost Jugosla-

Tujskoprometna zveza v Ljubljani

ima redni občni zbor v petek dne 4. aprila 1941. ob 10. uri v veliki dvorani Zbornice za trgovino in industrijo v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Otvoritev zbora.
2. Volitev zapisnikarja, dveh overovateljev zapisnika.
3. Poslovno poročilo in sklepni račun za leto 1940.
4. Poročilo nadzornega odbora.
5. Izžrebanje in volitev ene tretjine članov in namestnikov upravnega odbora ter volitev 6 članov in 4 namestnikov nadzornega odbora.
6. Zajednica Tujskoprometnih zvez Ljubljana-Maribor in sprememba pravil.
7. Odobritev proračuna in programa dela.
8. Določitev kraja prihodnjega občnega zbora.
9. Predlogi in slučajnosti.

Ako ob naznačeni uri ni navzočna tretjina zveznih rednih in ustanovnih članov, je občni zbor pol ure kasneje z istim dnevnim redom, ki veljavno sklepa ob vsakem številu navzočnih (člen 14. pravil.)

Delegati morajo še pred začetkom občnega zbora oddati svoja pooblastila. Delegati brez pooblastila nimajo pravice glasovanja.

Pravico do glasovanja imajo delegati samo onih članov, ki so poravnali članarino za preteklo leto (člen 11. pravil.)

Tujskoprometna društva morajo še pred občnim zborom javiti Tujskoprometni zvezi številčno starje svojega članstva, ker imajo na vsakih 100 članov pravico do enega delegata, vendar skupno največ do 3 delegatov (člen 11. pravil.)

Samostojni predlogi, prošnje in pritožbe morajo biti najmanj 3 dni pred občnim zborom predloženi upravnemu odboru Tujskoprometne zveze (člen 12, točki 5 in 7 pravil.)

Prevod poslovnega centrala za izvoz slovenskega hmelja

Trgovinski minister je predpisal naslednjo uredbo:

§ 1. Prevod se proglasi za poslovno centralo za izvoz hmelja savinjske kakovosti v smislu § 11., odst. 1. uredbe o direkciji za zunanjo trgovino.

§ 2. Glede poslovanja te centrala bo Prevod v Ljubljani deloval po navodilih in pod nadzorstvom direkcije za zunanjo trgovino v Beogradu.

§ 3. Ta uredba dobi obvezno moč z dnem njene objave v »Službenih novinah«.

Madžarski letoviščarji posetijo Bled

Po posredovanju Tujsko - prometne zveze v Ljubljani je potevalna pisarna BUSZ v Budimpešti poleg nameranih spomladanskih izletov na morje razpisala tudi izlet v Slovenijo. Po načrtu te pisarne bo obiskalo Bled o Veliki noči približno 50 madžarskih gostov, ki bodo ostali tam 14 dni. Za poznejši čas so predvidena potovanja tudi v druga slovenska letovišča.

Obramba proti letalskim napadom

Kot LIX./5. zvezek zbirke »Zakoni in uredbe«, ki jo izdaja tiskarna Merkur v Ljubljani, je pravkar izšla 58 strani obsegajoča knjižica téle vsebine: **Opazovanje in naznanjevanje nevarnosti letalskih napadov, maskiranje in zatemnjevanje**, (važne) spremembe in dopolnitve pravilnika o protiletalski zaščiti, in sicer I. dela, nanašajočega se na zaščito in izselitev otrok in IV. dela, o gasilski službi. Snov izpopolnjujeta tudi dve banovi naredbi o opazovalni službi in navodila o zatemnje-

vanju. Važnost tega, petega dela pravilnika v sedanjem času pač ni treba še posebej poudarjati: kdor bo do potankosti poznal to celot-

no, sedaj tako važno strokovno delo, bo tudi laže varoval svoje in svoje rodbine življenje kakor tudi svoje imetje ob morebitnih napa-

dih iz zraka. Knjižica velja 9 din in se dobi pri založnici, knjižni založbi tiskarne Merkur v Ljubljani, Gregorčičeva ul. 23.

Domača nafta v narodnem gospodarstvu*

O pomenu nafte v narodnem gospodarstvu vsake države danes pač ni treba posebej govoriti, saj je sedaj v vojnih časih njena važnost še posebno očitna. Evropa je večinoma navezana na uvoz nafte, ker pridelujeta samo dve evropski državi zadostne količine za lastne potrebe, to sta Rusija in Romunija. Znatnejše količine nafte ima tudi Albanija, te pa se izkoriščajo le za Italijo, za katero pa še daleč ne zadostujejo.

Po vsej verjetnosti ima tudi Jugoslavija ležišča nafte. V resnici se tudi že skozi leta naporno dela na tem, da bi se našla ležišča in začela izkoriščati. Poleg več zasebnih podjetij dela na tem tudi uprava drž. monopolov, ki je začela vrtati po nafli v okolici Tuzle. V banovini Hrvatski so posebno znana ležišča nafte v Medjimurju, zlasti v okolici mest Delnica in Peklenica ter v čakovskem okraju. Poleg tega pa so ležišča tudi na Hrvatskem v okolici Bujavice, Goila in Banove Jaruge.

Čeprav se dela za izkoriščanje naftinih ležišč pri nas že več let, je na našem trgu znana samo medjimurska nafta, ki izvira iz petrolejskih koncesij Medjimurske petrolejske družbe d. d.

Raziskovanja in prvi začetki izkoriščanja medjimurskih ležišč segajo daleč nazaj. Že l. 1868. je začel znani medjimurski veleposestnik grof Festetič kopati na primitiven način vodnjake, v katerih se je zbirala nafta, ki je pritekala iz zemlje. Šele l. 1890. se je začelo tu z vrtanjem v globočino in ta vrtanja so zlasti v Peklenici dala dobre rezultate. Iz dveh 400 metrov globokih navrtov se je pridobivalo na dan okoli 4 vagone nafte. Ker pa je v Peklenici samo težka nafta, iz katere se ne more pridobivati petrolej, za katerega je takrat vladalo ogromno zanimanje, je izkoriščanje v Peklenici zastalo. Že takrat pa se je opazilo, da se morajo nahajati v bližini tudi ležišča lahke nafte in so se kasneje ta tudi v resnici odkrila pri Selnici. Od takrat, t. j. od leta 1895. dalje prav za prav dela za izkoriščanje naftinih ležišč miso nikdar popolnoma počivala, razen v l. 1918., ko so neodgovorni elementi celo vse takratne naprave razdejali. Vendar pa se je delalo zelo neenakomerno in marsikatero leto je počivalo tudi vse delo.

Ko je bilo Medjimurje l. 1918. pripojeno Jugoslaviji, je takratno poverništvo za Medjimurje takoj spoznalo važnost teh ležišč ter odredilo očiščenje starih naprav ter odredilo tudi nova vrtanja. V letu 1923. se je ustanovila Medjimurska petrolejska družba d. d., ki je od takrat lastnik teh petrolejskih koncesij.

Do danes so bile proizvedene v Medjimurju naslednje količine nafte: V prvem razdobju, ko je bil lastnik koncesije Viljem Singer, t. j. do l. 1908., je znašala vsa proizvodnja 3500 ton. V drugi dobi od l. 1908. do l. 1914., ko je izkoriščala ta ležišča firma London-Budapest Oil Comp. Ltd., 5000 ton. Od l. 1923., ko se je ustanovila Medjimurska petrolejska družba pa do konca l. 1940. 6468 ton. V vseh teh letih torej skupno samo 14.968 ton, kar je vsekar za tako dolgo dobo let zelo nizka številka.

Pripomniti pa je treba, da se je ta nafta pridobivala samo iz gornjih plasti, ki so mnogo manj bogate kakor spodnje plasti. V Medjimurju pa se je dosedaj vrtalo le v globini 60 do 170 metrov. Da

morajo tu biti bogata ležišča, sledi tudi iz velikih uspehov, ki so jih dosegli na Madžarskem, samo 4 do 8 kilometrov od naše meje. Tu se pridobiva nafta iz globine 1600 do 1800 m ter dosega dnevna proizvodnja že okoli 350 do 400 ton.

Medjimurska nafta je dvojne vrste: težka pekleniška nafta in lahka selniška. Pekleniška ima pri 15°C 0.925 kg specifične teže. Ta nafta daje za rafinacijo 6% petroleja, večinoma pa visoko vredna masčobna olja, ne pa bencina. Nasprotno pa ima nafta pri Selnici 0.848 kg specifične teže in vsebuje 24% bencina, 60% petroleja, ostanek pa lahkih gorilnih olj.

Ker so za raziskovalna in izkoriščevalna dela potrebne velike investicije in veliki kapitali, se je

pritegnila v Medjimursko petrolejsko družbo Azienda Generale Italiana Petroli v Rimu, ki je sedaj glavni delničar podjetja. Član družbe pa je tudi ministrstvo za gozdove in rudnike in v ravnateljstvu družbe sta tudi dva zastopnika banske oblasti v Zagrebu. Dela so poverjena zagrebški družbi Jugopetrol, d. d., ki je najmočnejši petrolejski koncesionar v Jugoslaviji. Sedaj so dela na izkoriščanju naftinih ležišč v Medjimurju v polnem teku. Stalno sta v obratu dve težki in dve lahki vrtalni napravi. Vseh delavcev je sedaj zaposlenih okoli 160. Upati se torej more, da se bo končno proizvodnja nafte v Medjimurju vendarle v kratkem povečala.

* »Hrvatska privreda«, št. 8.

Fran Čeh 20 let član reklamacijskega odbora

Letošnje zasedanje reklamacijskega odbora v Mariboru se je zaključilo z nenavadno, zato pa tem bolj lepo in pristransko slovesnostjo. Člani reklamacijskega zbora so namreč po končanem zasedanju izrekli svoje priznanje gospodu Francu Čehu, ki je že 20 let nepretrgoma član reklamacijskega odbora. Vseh teh 20 let je Franc Čeh z isto vnetostjo in marljivostjo zastopal interese gospodarskih ljudi kakor takrat, ko je še skoraj kot mladenič vstopil v to važno korporacijo. Z nezmajšano pozornostjo je obravnaval vsako zadevo in si s svojim vestnim delom pridobil ugled in spoštovanje. To so člani reklamacijskega odbora tudi odločno poudarili ter se zahvalili g. Čehu za vso njegovo izdatno pomoč pri delu reklamacijskega odbora ter mu na konec v znak svojega priznanja poklonili srebrno vazo.

Čestitkam članov reklamacijskega odbora in vseh številnih davčnih zavezancev, za katere je g. Čeh kot član reklamacijskega odbora v dolgih 20 letih tako mnogo storil, se pridružuje tudi »Trg. list«.

Ni lahka naloga člana reklamacijskega odbora, ker zahteva dobro poznavanje razmer, veliko uvidnosti, še več pa vztrajnosti in dobre volje. Pri tem pa ni naloga člana reklamacijskega odbora niti najmanj hvala. Dostikrat tudi pri najboljši volji ni mogoče ustreči vsaki želji, a če se ne ustreže, je že tu zamera, intriga in tudi sovraštvo. Zato je tudi malo ljudi, ki bi tako dolgo vztrajali na tem odgovornem poslu in zato priča že samo to dejstvo, da je bil g. Čeh 20 let član reklamacijskega odbora in da je danes menda najstarejši član v vsej Sloveniji, kako silno dobro je izpolnjeval svoje mesto.

Kdor seveda pozna delavnost g. Čeha, ta se temu ne more čuditi. Kajti g. Franc Čeh je naravnost vzgled vedno delavnega moža, ki pa dela mnogo več za druge kakor pa za sebe. Združenje trgovcev v Murški Soboti je o tem najlepši dokaz. Leta in leta je njegov predsednik Franc Čeh in pod njegovim vodstvom je doseglo mursko-soboško trgovstvo takšne uspehe, kakor le malokatero drugo trgovstvo. Zadostuje naj, da tu omenimo samo trgovsko šolo, ki si jo je priborilo Združenje trgovcev v M. Soboti, in sicer največ po zaslugi Franca Čeha. Postavilo si je tudi lep Trgovski dom, kjer so tudi vzorni šolski prostori trgovske šole. Tudi Trgovski dom brez dela Fr. Čeha ne bi nikdar postal realnost.

Kakor Združba trgovcev v Murški Soboti, tako so tudi vse druge stanovske organizacije trgovstva imele v Francu Čehu vedno zvestega podpornika in delavca. Celo vrsto let je kot zbornični svetnik Zbornice za TOI s svojimi iniciativnimi predlogi skrbel za njen napredek, pri Zvezi trgovskih združenj je kot član predsedništva in član glavnega odbora vedno eden najbolj aktivnih delavcev Zveze. Vselej, kadar je treba braniti stanovske interese trgovstva in interese slovenskega gospodarstva, je postavil g. Franc Čeh svojega moža.

To njegovo nesebično delo slovensko trgovstvo ceni in zato iz notranje potrebe čestita Francu Čehu k njegovemu jubileju dela in stanovske zvestobe ter se mu za njegovo delo iskreno in odkritosrečno zahvaljuje. »Trgovski list« je srečen, da more biti tolmač teh čestitk in hvaležnosti slovenskega trgovstva.

Vse priznanje delu Frana Čeha!

Politične vesti

Sovjetska vlada je objavila uradno poročilo, da so brez podlage vesti, da bi SSSR izkoristila težave Turčije, če bi se ta zapletla v vojno. Sovjetska zveza je zato sporočila turški vladi, da so te vesti brez vse podlage. Če bi pa bila Turčija dejansko od katere države napadana, more Turčija z ozirom na nenapadalni pakt med Turčijo in SSSR računati na popolno razumevanje in nevtralnost SSSR. Turčija je nato izrekla sovjetski vladi svojo zahvalo in ji izjavila, da more tudi SSSR v primeru podobne situacije popolnoma računati na razumevanje in nevtralnost Turčije.

Nemške čete na Bolgarskem so se že začele pomikati proti grški meji. Po bolgarskih vesteh je treba pričakovati v kratkem odločilnih dogodkov na grški meji.

Predsednik švicarske zveze Etter je na kongresu radikalne stranke izjavil, da bo Švica sicer ohranila med vojno svojo popolno nevtralnost, da pa se bo prilagodila novemu gospodarskemu redu. Pač pa bo skušala Švica pri tem ohraniti svojo gospodarsko neodvisnost.

Velik sprevod francoskih trgovskih ladij je plul skozi Gibraltarsko ožino. Sprevod so spremljali francoski rušilci. Angleške oblasti v Gibraltarju so pustile sprevod nemoteno odpluti.

V bližini Gibraltarja se v zadnjem času zbirajo večje španske čete. Nemški tehniki istočasno izdelujejo obrambno črto. Vendar pa

domače prebivalstvo meni, da se še ne pripravlja napad na Gibraltar.

Nemci poročajo zopet o številnih potopitvah angleških ladij na Atlantskem oceanu. Skupna tonaza potopljenih ladij na Atlantiku znaša po zadnjem nemškem poročilu v enem dnevu nad 27.000 t. Nadalje poročajo Nemci, da so južno od Krete napadla nemška letala dve angleški tovorni ladji po 6000 ton in da se je ena ladja potopila, druga pa da je hudo poškodovana. Več napadov so izvršila nemška letala tudi na Malto in na angleške postojanke v sev. Afriki.

Angleži pa poročajo, da so vrgli njih letala 10.000 zažigalnih bomb na Berlin ter da so bombardirali njih letalci tudi Hannover, Kiel in nemške postojanke pri Cherbourgu.

Intenzivnost nemških letalskih napadov na Anglijo je zadnje dni popustila.

Po angleških vesteh je bilo potopljenih v zadnjem tednu 17 angleških in 6 zavezniških ladij s skupno tonazo 71.773 ton. Po nemških vesteh je bilo število potopljenih ladij znatno večje.

Angleške čete so zavzele prelaz Marda, ki odpira pot proti Hararju. Harar je bil svoje dni proglašen za odprto mesto, v zadnjem času pa so ga Italijani utrdili. Proti Keren se angleško prodiranje nadaljuje, ni pa pričakovati, da bi mesto kmalu padlo, ker je močno utrjeno.

Z albanskega bojišča poročajo tako Italijani ko Grki predvsem o letalski aktivnosti.

Angleške čete, ki prodirajo na jugu Abesinije, so zavzele mesto Negeli. Vsa Angleška Somalija pa je zopet pod angleško oblastjo.

Maršal Graziani, vrhovni poveljnik italijanskih čet v Libiji, je odstopil. Njegov odstop je bil sprejet.

Vsi Hearstovemu koncernu pripadajoči listi so objavili na naslovni strani članek Hearsta, ki je doslej srdito napadal vsak korak Roosevelta v korist pomoči Angliji. V tem članku pravi sicer Hearst uvodoma, da je spravi Roosevelt deželo v vojno, nato pa nadaljuje: Sedaj smo nepreklicno v vojni. Svojo odločitev kot narod smo izrekli, svojo lastno odločitev pa moramo tudi spoštovati. Naša dolžnost je, da smo sedaj složno za vlado, za katere politiko smo se odločili. Ostaja nam samo izhod iz položaja — zmaga! Predsednik bo z razvojem položaja mnogo več od nas zahteval kakor v svojem zadnjem govoru in mi mu bomo iz vsega srca mnogo več dali.

Ameriški general Bret je izjavil, da namerava ameriško vojno ministrstvo vsako leto izvežati 30.000 vojnih pilotov namesto 12.000, kakor je bilo predvideno dosedaj.

Ameriška vlada je sklenila, da se vpokliče v vojsko v naslednjih štirih mesecih še 400.000 mož. Tako bodo imele Združene države Sev. Amerike že 1,4 milijona mož pod orožjem.

Anglija je dosedaj naročila v USA vojnega materiala in orožja za 2,7 milijarde dolarjev, od česar je 1,68 milijarde že plačala v gotovini.

Za finansiranje vojne izda po ameriških podatkih britanski imperij na mesec 1,7 milijarde dolarjev, od tega Anglija sama 1,5 milijarde, ostalih 200 milijonov dolarjev Kanada, Nova Zelandija, Avstralija, Južna Afrika in Indija.

Japonski zunanji minister Macuoka se je sestal v Moskvi z Molotovim ter nemškim veleposlanikom v. Schullenburgom. Macuoka je službeno obiskal tudi britanskega in francoskega veleposlanika. Razgovor med Macuokom in Molotovim, kateremu je prisostvoval tudi Stalin, je trajal nad eno uro. V ponedeljek se je Macuoka odpeljal iz Moskve v Berlin, kjer pripravljajo japonskemu zunanjemu ministru veličasten sprejem.

Politični proces v Riomu proti krivcem francoskega poraza se po vsej verjetnosti ne bo nadaljeval, ker se vlada boji, da bi mogel proces kompromitirati tudi nekatere člane vlade v Vichyju.

Novi španski izredni proračun je povečan za poldrugo milijardo pezet. Od tega gre 400 milijonov za vojsko, 121 milijonov za vojno mornarico in 82 milijonov za vojno letalstvo.

Uradno se demantira vest, da bi bil britanski konzulat v Tangerju zaprt. Tudi ni res, da bi dobili angleški državljani nasvet, da zapustijo Tanger.

Iz Združenih držav Sev. Amerike se je dosedaj prijavilo prostovoljno v angleško vojno letalstvo tri tisoč pilotov.

Vojno sodišče na Norveškem je obsodilo 10 Norvežanov zaradi špionaže na smrt.

Namestnik japonskega vojnega ministra je izjavil, da se Japonska pripravlja, da čim prej likvidira vojno na Kitajskem.

Posebno kitajsko odposlanstvo je prišlo pod vodstvom generala Sanghena v Kalkuto. Namen kitajske delegacije je sklenitev vojne zveze med Kitajsko in Vel. Britanijo.

Uredba o drž. računovodstvu

V.

§ 164. (1) Izjemno od postopka, predpisanega v § 163, more pristojni naredbodavec, ki je izdal odlok o odstopu posla oz. odobritvi pogodbe, na zahtevo sopogodbentikov podaljšati dogovorjene roke za največ 30 dni. Te pravice se sme poslužiti pristojni naredbodavec samo enkrat za isti rok. Za podaljšanje roka nad 30 dni je potrebna predhodna soglasnost fin. ministra.

(2) Zahteva sopogodbentika za podaljšanje roka se mora vložiti pred potekom dogovorjenega roka. Odlok se mora izdati najkasneje v roku 20 dni od dneva prejema sopogodbentikove zahteve. V primeru neizvršitve obveznosti v roku zaradi nepremagljivih ovir (vis maior) mora biti zahteva sopogodbentika vložena v 10 dneh od dne nastale nepremagljive ovire. Odlok o podaljšanju roka mora biti tudi v tem primeru izdan najkasneje v 20 dneh od prejema sopogodbentikove zahteve. Po poteku teh rokov se ne more zahtevati podaljšanje rokov, niti se

ne morejo roki podaljševati, temveč se mora pogodba razveljaviti.

(3) Sopogodbentik, kateremu se je podaljšal rok, plača v korist narodnega invalidskega fonda za vsak dan podaljšanja obveznosti po 2 din od vsakega tisoča vrednosti onega dela posla, ki ni bil izvršen v roku, in za kateri je rok podaljšal, v kolikor se vrednost tega dela posla more ugotoviti. V nasprotnem plača sopogodbentik po 2 din od vsakega tisoča skupne vrednosti dogovorjenega posla. Če je izvršitev posla dogovorjena v več delnih rokih, plača sopogodbentik to kazen samo od vrednosti nepravčasno izvršenih delov posla.

(4) Določbe prejšnjega odstavka ne veljajo, kadar sopogodbentik dokaže, da ga je pri izvrševanju obveznosti ovirala nepremagljiva ovira ali neizvrševanje pogodbe po državnih organih. Te činjenice pa se morajo ugotoviti s posebnim odlokom pristojnega naredbodavca.

Prevzemanje izvršenih poslov

§ 165. (1) Po pogodbi izvršeni posel se prevzame komisijsko razen v primerih po § 147. toč. 1. Komisija mora imeti najmanj tri člane, ki jih določi pristojni naredbodavec v smislu § 130. odst. 2., in sicer najkasneje v 10 dneh pred potekom dogovorjenega roka. Člani komisije morajo začeti s prevzemanjem na dan dogovorjenega roka. V primeru, da se posel izvrši pred potekom roka, se more prevzeti tudi prej.

(2) Pristojni naredbodavci morajo določiti za člane komisije v prvi vrsti strokovnjake, ki poznajo stvar, material ali posel, ki naj se izvrši. Upravitelj stvari in materiala, kateremu se izročajo stvari ali material v upravljanje, mora biti vedno navzočen pri njih prevzemanju ter se more po potrebi določiti tudi kot član komisije za prevzemanje.

(3) V primeru spora med sopogodbentikom in komisijo za prevzemanje ima sopogodbentik pravico zahtevati izvedeniško presojo (veščanje) o spornih vprašanjih. Izvedeniško presojo izvrši komisija treh članov, od katerih po enega imenujeta pristojni naredbodavec in sopogodbentik, ta pa izvolita tretjega, ki je istočasno tudi predsednik komisije. Sopogodbentik more zahtevati izvedeniško presojo najmanj v 5 dneh od dneva, ko mu je bil sporočen odlok komisije za prevzemanje. V predstavi, s katero zahteva izvedeniško presojo, mora sopogodbentik imenovati tudi osebo, ki jo imenuje v komisijo izvedencev. 5 dni po prejemu sopogodbentikove predstave mora imenovati pristojni naredbodavec svojega člana komisije ter določiti dan sestanka zaradi izvolitve tretjega člana komisije. V primeru, da se določeni člani komisije ne soglasijo v dveh dneh od dneva sestanka glede izvolitve tretjega člana, ga določi na zahtevo pristojnega naredbodavca okrajno sodišče, ki je pristojno po sedežu naredbodavca v nepravdnem postopku in sicer od dveh oseb, ki jih predlagata pristojni naredbodavec in sopogodbentik. Ta sklep mora izvršiti sodišče v 2 dneh od prejema zahteve. Za odklonitev članov komisije izvedencev veljajo določbe civilnega pravnega postopka.

(4) Dolžnost komisije za prevzemanje ko tudi komisije izvedencev je, da ugotovi, če predmet pogodbe ustreza pogodbentim pogojem in da na podlagi tega odloči, če se predmet pogodbe sprejme ali odkloni. Nikakega drugega

sklepa niti predloga ne morejo storiti niti se takšni odloki ali predlogi morejo sprejeti.

(5) Komisija iz prejšnjega odstavka sklepa z večino glasov.

(6) Odloki komisije izvedencev za vprašanja, za katera je po odstavku 4. pristojna, so obvezni za državo in za sopogodbentika. Njeni člani morajo posel izvršiti v čim krajše mogočem roku ter so za svoje odloke odgovorni kazensko in materialno. Stroške strokovne presoje nosi stranka, v katere škodo je odločila komisija izvedencev. Višino stroškov določi pristojni naredbodavec v soglasju s finančnim ministrom, znesek stroškov po približnem proračunu pa mora položiti v naprej sopogodbentik. Če komisija izvedencev odloči v korist sopogodbentika, se mu mora položiti znesek vrniti.

Podaljšanje rokov

§ 166. Izjemno od § 162., če ne izvrši sopogodbentik posel v dogovorjenem roku ali ga komisija za prevzemanje odkloni, ker v celoti ali deloma ne ustreza dogovorjenim pogojem ter pristojni naredbodavec v interesu potrebe, ki se mora pokriti smatra, da se pogodba ne sme razveljaviti, more s pristankom sopogodbentika določiti nov rok za izpolnitev dogovorjene obveznosti. Ta rok se določi z ozirom na važnost in nujnost posla, vendar pa ne sme biti daljši ko 30 dni od dneva, ko je bil izdan odlok o podaljšanju roka. Odlok o podaljšanju roka se mora izdati najkasneje v 10 dneh računajoč od dneva odloka, ko je bil posel odklonjen. Po tem roku se odlok o podaljšanju roka ne more izdati in sklenjena pogodba se mora smatrati kot pretrgana. Če sopogodbentik del posla, ki ne ustreza pogojem izvrši v podaljšnem roku, plača od vrednosti onega dela posla denarno kazen, katere višina se določi s pogojem in ki mora biti v vsakem primeru večja od denarne kazni, predvidene v § 164. odst. 3. Ta denarna kazen se računa za čas od poteka dogovorjenega roka do dneva izpolnitve obveznosti. V primeru, da sopogodbentik niti v podaljšnem roku ne izvrši v popolnosti svoje obveznosti, se pogodba v delu posla, ki ni ustrežal pogojem, razveljavi (173. odst. 3.).

§ 167. (1) Izjemno do § 162. more pristojni naredbodavec odločiti, da se pogodba ne razveljavi in da se izvršeni posel prevzame še v naslednjih primerih:

1. če sopogodbentik sploh ni zahteval podaljšanja roka, a posla ni izvršil v dogovorjenem roku, temveč po njegovem poteku in
2. če je sopogodbentik pred potekom dogovorjenega roka zahteval podaljšanje pogodbenega roka (§ 164. odst. 2.), a mu to podaljšanje ni bilo dovoljeno, a je on izvršil posel po dogovorjenem roku.

(2) Pristojni naredbodavec more v primerih iz prejšnjega odstavka izdati odlok samo, če je posel v vsem ostalem izvršen po predpisih pogojev in če se s tem po zaslišanju odbora za presojo državnih nabav soglasi finančni minister. V nasprotnem primeru se mora pogodba razveljaviti. (§ 162.)

(3) Za prevzete posle po odst. 1. mora sopogodbentik plačati za vsak dan zakasnitve denarno kazen, ki znaša 5 din od vsakega tisoča vrednosti prevzetega posla.

§ 168. Od denarne kazni plačane po §§ 166. in 167. pripada ustrezajoči del po § 164. odst. 3. narodnemu invalidskemu fondu, ostanek pa državi. Če so s posebnimi zakoni te kazni predvidene kot dohodek državnih fondov, se v celoti izroče doličnim fondom. (Dalje prihodnjič.)

(7) Člani komisije za prevzemanje v primeru prevzema pogodbenega predmeta, ki ne ustreza pogodbentim pogojem, odgovarjajo poleg kazenske odgovornosti Glavni kontroli tudi za vse zneske, ki so bili na podlagi njih odloka izplačani oz. se morajo sopogodbentiku izplačati.

(8) Odgovornost iz odst. 6. in 7. ne nosi član komisije, ki je pisмено podal svoje ločeno mnenje in ki je glasoval proti odloku.

(9) Če je s pogodbo predviden garancijski rok, izvrši končni prevzem po preteku garancijskega roka komisija, za katere sestavo in delo veljajo določbe prejšnjih odstavkov glede komisije za prevzemanje.

(10) Če je izročitev dogovorjena v več delnih rokih, se izvrši prevzem za vsako partijo posebej in ravno tako tudi končni prevzem. Začasna izplačila v teku izvršenja posla v obliki mesečnih obračunov (situacij) ne pomenijo prevzem dela posla v smislu določb prejšnjega odstavka.

Vsak napreden trgovec

prodaja le tako blago, s katerim svojim odjemalcem koristi.

Nudite tudi Vi Vašim odjemalcem v prvi vrsti naravno Rogaško slatino; s tem koristite njim in sebi!

Ustanove za slušatelje (slušateljce) trgovinskih visokih šol

Trgovinsko-industrijska zbornica v Ljubljani razpisuje 10 ustanov po din 1.000— za slušatelje (slušateljce) trgovinskih visokih šol. Prošnje s potrdilom rektorata o frekvenci in dokazili o učenem uspehu ter gmoletnem stanju prosilca se morajo poslati zbornici do 31. marca t. l.

Dobave - licitacije

Nabava 1- in 2-žilnega telefonskega kabla. Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje z drugo pismeno licitacijo na dan 5. aprila dobavo 6.000 m uvodnega enožilnega svinčenega telefonskega kabla, 0,8 mm, in 5.000 m svinčenega telefonskega kabla, 2x0,6 mm. Pogoji po din 20 v pisarni direkcije, Sv. Jakoba trg št. 2/I, nadstr., soba št. 41.

Direkcija drž. rudnika v Velenju sprejema do 7. aprila ponudbe za dobavo čiste nafte in petroleja ter varnostnih pasov; 15. aprila kompletne agregate za črpanje pitne vode.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 14. aprila ponudbe za dobavo osov in za jamske vozičke, koles za jamske vozičke; do 5. maja koles za jamske vozičke.

Artilerijsko tehnični zavod Lepetane sprejema do 15. aprila ponudbe za dobavo raznega gasilskega materiala in potreščin.

DOBAVE:

Dne 28. marca bo v ekonomskem oddelku šaba mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu licitacija za dobavo 3000 ton plinskega olja in 6000 ton olja za gorivo; 29. marca za dobavo domačega premoga ter konzerv od mesa in jeter in licitacija za dobavo belih in pisanih krp za čiščenje; 17. aprila za dobavo vijakov, matice ter zakovic.

Dne 31. marca bo pri upravi voda »Lazarevac«-Vreoci licitacija za dobavo sintetičnega amonijaka.

Dne 10. aprila bo pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo nafte; 15. aprila za dobavo špiralne jeklene vrvi ter okovja za jamske vozičke.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard

(Konec.)

Nič pa ni bilo iz vsakodnevnih statističnih poročil bolj jasno kakor to, da dela ameriška industrija globoko pod svojo zmogljivostjo. Delala je pod zmogljivostjo že leta 1928. Potem se je kake štiri ali pet let vlekla blizu dna. Leta 1936. se je popravila, a sledil je nov padec, ki je postal spomlad 1938. leta že kar boleče očiten. In tako je Rooseveltova opazka o proizvodni zmogljivosti udarila v mogočen in razburjen tok ameriške miselnosti.

Tudi glede politike je bila Rooseveltova poslanica svarilo. Ne da bi omenil pisca je citiral nekaj stavkov znanega filozofa Daniela Websterja: »Tudi najbolj svobodna vlada, ako bi mogla obstajati, bi postala v kratkem nesprejemljiva, če bi tendenca zakonov povzročila hitro nabiranje bogastva v rokah malega števila oseb in vrgla veliko množico ljudstva v odvisnost in revščino.« To je bilo politično načelo, ki so mu pritrjevali vsi vodilni misleci med ustanovitelji ameriške republike od Johna Adama do Thomasa Jeffersona, od skrajne desnice do skrajne leve. Roosevelt ga je sedaj

postavil nasproti uradnim številkam, ki so kazale naglo zbiranje bogastva v rokah maloštevilnih ljudi, in to prav v času, ko so slavili 150. obletnico podpisa ustave. Opustil je citiranje nadaljevanja onega Websterjevega govora iz l. 1820., da: »V takem primeru mora ali ljudska oblast porušiti lastninske pravice ali pa mora vpliv lastnine omejiti in nadvladati izvajanje ljudske oblasti. Splošna volivna pravica n. pr. bi ne mogla dolgo obstajati v občestvu z velikimi posestnimi razlikami.« A vendar so vsi razumeli, da Roosevelt pač pozna ves govor in da ga ima v mislih, saj je tudi že prej govoril o »nesrečnih dogodkih v inozemstvu« — zmagi fašizma nad demokracijo.

zato pljen v lastne posle je kongres malo upošteval svarilo iz Bele hiše. Z veliko govorniškovo parado v obsodbo diktatorstva je zavrgel predsednikov zakonski predlog o reorganizaciji upravnih oblasti. Zakonski predlog proti »linčanju« (ljudskim sodbam, vedno divjaškim in pogosto krivičnim. — Op. prev.) je bil zavrnjen v senatu. Proti predsednikovi volji in v prid privatnim zahtevam je kongres nekoliko spremenil davčni sistem. Zmanjšal je dodatni davek na nerazdeljene dobičke združb in prav tako davek na ka-

pitalni dobiček. Predsednik je to delovanje kongresa javno obsodil, a dopustil je, da je proračun za l. 1938. postal zakon brez njegovega podpisa.

Ze se je zdelo, da se bo zasedanje kongresa končalo s praznimi prepiri, ko so tik pred zaključkom še sprejeli nekaj temeljnih zakonov.

Sprejet je bil najprej nov kmetijski zakon, ki je obsegel bombaž, riž in tobak kakor tudi pšenico in koruzo in tako spojil želje južnih in severnih demokratov. Na splošno je bil ta zakon isti, ki ga je bilo Vrhovno sodišče nekoč razveljavilo: odmeritev proizvodnje kvote pridelovalcem in priznanje odškodnine tistim, ki omejijo pridelovalno ploskev. S tem zakonom so bila združena tudi določila kmetijskega zakona iz l. 1936.: porazdelitev omenjenih odškodnin med posestniki in najemniki, zagotovitev redne dobave blaga odjemalcem, uvedba žetvenega zavarovanja za pšenico in podpora za ustanavljanje kmetijskih proizvodnih združb. Tako je zakon potrdil odločitev farmarjev, da tudi oni po kapitalistični tržni metodi zmanjšajo proizvodnjo, če bi bil po prevelikih presežkih ogrožen njihov obstanek.

Za industrijo podoben zakon ni

izšel. Namesto tega je kongres imenoval začasen narodni gospodarski odbor, sestavljen iz senatorjev, poslancev in iz oseb, ki jih izberejo državna oblastva. Ta odbor naj bi raziskal vzroke koncentracije v industriji, delovanje sistema cen in učinek vladne politike na konkurenco, brezposelnost, dobičke in potrošnjo. Odboru so naložili, da sestavi predloge za zboljšanje ukrepov zoper trupe. Toda segel naj bi še dalj in določil kakovostno izenačenje proizvodnje vseh družb, poslujočih s predmeti meddržavne in mednarodne trgovine.

Sprejetih je bilo tudi nekaj novih zakonov za delavstvo. Kongres je ustanovil pomorski delovni odbor z nalogo, da pomaga pri sklepanju, razlaganju in izvrševanju pogodb med delodajalci in delojemalci v pomorskem prometu, kjer so se bili že dolgo veliki spori. Poseben zakon je uredil delovni čas, mezde in delovne pogoje v letalstvu. Poleg tega je bil tudi sprejet splošen delavski zakon, ki naj bi se uporabljal v vseh tistih industrijah, ki poslujejo meddržavno. Po tem zakonu naj bi se v sedmih letih polagoma dosegla minimalna mezda 40 centov na uro in 40urni tednik. Manjše spremembe zaradi razlike cen so bile dovoljene, klasifikacija de-

lavstva po spolu in starosti pa se je prepovedala.

Nadalje so bili sprejeti še trije zakoni splošnejšega pomena. Zna ni zakon o živilih, zdravilih in kozmetičnih izdelkih so zboljšali. Potrdili so sistem obrambe zoper povodnji in odredili preiskavo načrta za ureditev Tenesijske doline in to zaradi hudih sporov v zadnjem odboru, ki so bili povzročili tudi odstavitev njegovega predsednika inž. A. Morgana.

Po razpustu kongresa je izjavilo finančno ministrstvo, da je primanjkljaj v zadnjem poslovnem letu najmanjši od l. 1931. dalje in da je kosmati javni dolg dosegel 37 milijard in 165 milijonov dolarjev. Vestne cenitve v juliju so ocenjale primanjkljaj za naslednje leto na približno štiri milijarde dolarjev.

Z letom 1938./39. se končuje v knjigi pregled o gospodarskem razvoju Zedinjenih držav. Ker je bil F. D. Roosevelt zdaj že tretjič izvoljen za predsednika Zedinjenih držav, je obveljala še nadalje tudi njegova politika. Iz najnovejših ameriških poročil je razvidno, da je newdealski državni aparat unije prevzel v letu 1941. tudi vrhovno vodstvo vsega ameriškega vojnega gospodarstva.

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje tvrdke:

Miloš Pšeničnik, Celje. Obratni predmet: trgovina z manufakturnim, konfekcijskim, modnim in galanterijskim blagom na drobno in na debelo.

Bonač in drug, Ljubljana, knjigovodnica. Javna trgovska družba. Družbenika: Pothorn Lia roj. Bonač, zasebnica in Fran Bonač, tovarnar, Ljubljana. Vsak družbenik zastopa firmo samostojno.

Bregar-Krek, trgovina z deželniimi pridelki na debelo, Ljubljana. Obratni predmet: nakupovanje in prodaja deželniimi pridelkov. Javna trgovska družba. Družbeniki: Franc Bregar, trgovec, Henrik Krek, trgovec, oba v Ljubljani. Družbo zastopa vsak družbenik samostojno.

Gašpersi - Pangre, pleskarstvo in soboslikarstvo, Ljubljana. Izvrševanje pleskarske in soboslikarske obrti. Javna trgovska družba. Družbenika: Josip Gašpersi, Gvidon Pangre, oba pleskarja v Ljubljani. Družbo zastopa družbenik Josip Gašpersi sam.

Gusel Leopolda nasledniki, trgovina z mešanim blagom in deželniimi pridelki na drobno in debelo, družba z o. z., Maribor. Osnovna glavica 3.186.668 — din, vnesene stvarne vloge 2.986.668, vplačani osnovni vlogi 200.000 din. Poslovodje Ivan Plečko, trg. pomočnik Maribor, Avgust Ketiš, trg. pomočnik, Maribor. Družbo zastopata poslovodji skupno, če se nastavi prokuristi, ti skupno z enim poslovodjo.

Bohar Adam, lastnik Bohar Franjo, Lendava. Obratni predmet: trgovina z živino v živem in zaklanem stanju na debelo.

Marine Franc, Maribor. Obratni predmet: trgovina z lesom na debelo in izvoz.

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

Cerškaška tovarna lesnih snovi in lepenke, prej Viljem Fürth, r. d. z o. z., Ceršak. Izbrise se dosedanj poslovodja Jurij Fürth, vpiše pa se novi poslovodja Juraj Bezuk, industrialec v Zagrebu.

Automontaža, d. d. Ljubljana. Izbrise se član upravnega sveta Hinko Graner.

Janko Česnik, trgovina z manufakturnim blagom, Ljubljana. Izbrise se zbog smrti lastnica Marija Česnik, vpiše pa se novi lastnik Anton Juvančič, trgovec v Ljubljani.

Jelene Adolf & Tomažin, Ljubljana. Vstopil je javni družbenik Franc Otič, strojni tehnik v Ljubljani. Družbo zastopata po dva družbenika kolektivno.

Ant. Krisper Coloniale, Ljubljana. Vpiše se prokurist Ehrlich Leon, zas. uradnik v Ljubljani.

Salus, d. d., Ljubljana. Izbrise se mg. ph. Josipu Logarju podeljeno trgovsko pooblastilo.

Südstropa, trgovačko društvo sa ograničenim jamstvom, Ljubljana. Besedilo sedaj tudi v slovenskem (Südstropa, trgovska družba z o. z.) in v nemškem jeziku. Osnovna glavica v višini 200.000 din, ki je bila vplačana do ene četrtine, je sedaj plačana polno v gotovini. Izbrise se poslovodja Peter Tupanjanin, vpiše pa se poslovodja dr. Henrik Svoboda, profesor v Ljubljani.

Mariborska tiskarna, d. d. v Mariboru. Izbrise se prokura podeljena Stanku Deteli.

Josip Tscheligi, trgovina z vinom, pivovarna in žganjarna, Maribor. Besedilo odslej Franc Tscheligi, izbrise se prokura Franca Tscheligi.

Hahn Pavel, Murska Sobota, trgovina z mešanim blagom na debelo. Obratni predmet odslej: trgovina z manufakturnim in galanterijskim blagom ter pleteninami na debelo.

Pilih Viktor, trgovina z mešanim blagom, Zalec. Besedilo odslej: Pilih Viktor, trgovina z deželniimi pridelki in hmeljem na debelo in drobno s sedežem v Zalcu.

Razdružile so se in prešle v likvidacijo tvrdke:

T. Korn in sinovi, družba z o. z., Ljubljana. Likvidator ing. Herman Korn, Ljubljana, Poljanska cesta. »Moles« trgovsko industrijska družba, Ljubljana. Likvidator ing. Vladimir Stare, industrialec v Ljubljani.

Mariborska tekstilna tvornica, družba z o. z. Likvidatorji: Franc Mautner industrialec, Julij Vidic, zasebni uradnik, Filomena Vidic, zasebna uradnica, vsi v Mariboru. Likvidatorji podpisujejo za družbo tako, da pristavijo svoje ime, in

sicer Franc Mautner samostojno, Vidic Julij in Vidic Filomena pa kolektivno. Izbrise se: poslovodji Fric Deutsch in Pavel Deutsch ter prokuristu Henrik Fischliju podeljena prokura.

Keramiška tovarna peči, štedilnikov, kamenine in šamotnih izdelkov I. Klemenčič, družba z o. z., Novo mesto. Vpiše se razdružitev z likvidacijo. Likvidatorji dosedanj poslovodja Josip Klemenčič in Ivan Prijatelj ter odvetnik dr. Režek.

Franjo Žagar, družba z o. z., Rakek. Likvidatorja: Franjo Žagar in Karel Žagar, industrialca na Rakeku.

Tovarna lesnih proizvodov in kemikalij, Ruše d. z o. z. Likvidator Viktor Glaser, veleposesnik in industrialec na Smolniku pri Rušah.

Poziv izvoznikom drv in lesa za izdelavo celuloze

Direkcija za zunanjo trgovino je izdala naslednjo okrožnico:

Vsi izvozniki drv za kurivo in lesa za izdelavo celuloze v Italijo se pozivajo, da najkasneje do 31. marca 1941. pošljejo Direkciji za zunanjo trgovino prijave z vsemi originalnimi dokumenti (originalnimi kupoprodajnimi pogodbami, pismi itd.), iz katerih so razvidne obveznosti, ki so jih prevzeli za dobavo drv za gorivo in za izdelavo celuloze v Italijo in ki se morajo izvršiti v času od 1. aprila do 30. junija 1941. Te prijave morajo vsebovati naslednje podatke:

1. ime jugoslovanskega izvoznika,
2. natančno količino v kg in vrsto drv za kurivo oz. za izdelavo celuloze, ki jo namerava posamezni izvoznik izvoziti v času od 1. aprila do 30. junija 1941.,
3. nakladalne kraje, v katerih se bo blago nakladalo v vagone oz. navedbo količine in vrste lesa, ki pride na posamezne nakladalne kraje,
4. ime tujega kupca z navedbo količine in vrste lesa, ki se nanj nanaša,
5. prodajno ceno posamezne vrste lesa po toni franko meja oz. lob jugoslovansko pristanišče.

Vsaka prijavljena količina se mora natančno razporediti po vrstah lesa, ki so navedene v prijavi, ko tudi po posameznih tujih kupcih, vrste lesa pa morajo biti sortirane takole:

- a) cepanice iz mehkega lesa za izdelavo celuloze,
 - b) bukove cepanice za izdelavo celuloze,
 - c) žagarski odpadki za izdelavo celuloze nad 25 cm dolgi,
 - d) žagarski odpadki za izdelavo celuloze manj ko 25 cm dolgi,
 - e) gabrove in hrastove veje z otokov v Jadranskem morju,
 - f) drva za kurjavo (bukova, brestova, cerova, gabrova, hrastova, jesenova, javorjeva, kostanjeva, borova, jelova, smrekova, jelšina, in to cepana, sekana in okrogla, skorje, grče, izrastki, panji itd., torej vsa drva, ki se morejo uporabiti za kurjavo).
- Pripominja se, da se ne bodo nepravilne prijave kakor tudi prijave, ki bi prišle po 31. marcu, v nobenem primeru upoštevale in da bodo ti izvozniki izključeni od izvoza v Italijo za tromesečje od 1. aprila do 30. junija 1941.

Pošiljanje živil v inozemstvo

Kakor znano, je z odlokom finančnega ministrstva dovoljeno pošiljati v inozemstvo razna živila v paketih, ki ne smejo presegati teže 1 kg. Poštnice carinarnice so doslej sprejemale od raznih tvrdk take pošiljatve, ki so jih trgovci za svoje odjemalce odajali na pošto. Te dni pa je finančno ministrstvo vse carinske urade opozorilo, naj se dosledno ravna po odloku št. 40220-IV od 12. decembra 1939, ki ima naslov »Omejitev izvoza blaga v vrednosti do 250 din« ter se glasi takole: »Mnoge carinarnice so med svojim poslovanjem opazile, da pošiljajo mnoge osebe in tvrdke v inozemstvo v poštnih paketih živila v vrednosti, ki presegajo zneske, za katere je treba imeti posebno dovoljenje zaradi varstva naše valute. Carinarnice so opazile, da se v kratkem razdobju pošilja na eno in isto osebo več takih paketov pod imenom enega ali več odpošiljateljev. Zaradi takega postopanja so carinarnice z ozirom na devizne in valutne predpise prosile za pojasnilo, kako naj postopajo.

Bančni in valutni oddelek je odredil z odlokom št. 510/VIII od 27. novembra 1939, da se domače blago v vrednosti 250 din ne sme izvažati neomejeno, ker so z odlokom fin. ministrstva št. 120360/II od 29. oktobra 1931 dovoljene samo priložnostne pošiljatve blaga v inozemstvo v vrednosti do 250 din brez posebnega valutnega dovoljenja. Za priložnostne pošiljat-

ve pa se smatrajo samo one, ki jih naši državljani v daljšem razdobju pošiljajo v inozemstvo kot darila, vzorce, podpore v obliki živil in podobno. V nobenem primeru pa v duhu te odločitve ni dovoljen izvoz blaga v inozemstvo po trgovcih ali tovarnah, pa naj se blago pošilja zaradi prodaje ali pa vrača kot neperabno in tudi takrat ne, kadar se pošilja pod imenom darila ali v kako drugo svrhu, čeprav je vsa vrednost take pošiljatve pod 250 din. Zaradi tega carinarnice brez posebnih valutnih dovoljenj ne smejo dopuščati izvoza takih pošiljatev, kadar se ugotovi, da se pošiljajo v krajšem razdobju na naslov iste osebe ali pa se pošiljajo od ene osebe na naslove raznih oseb v inozemstvu. V prvi vrsti pa se ne bo dovoljeval izvoz pošiljatev, ki jih pošiljajo trgovske tvrdke in industrijska podjetja. V vseh takih primerih bodo carinarnice vračale pošiljatve pošiljateljem s pozivom na prej omenjeno odredbo bančnega in valutnega oddelka.

Ze v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Doma in po svetu

Sprejeta je bila ostavka ministra za soc. politiko in ljudsko zdravje dr. Srdjana Budisavljevića in kmetijskega ministra dr. Branka Čubrilovića. Oba ministra sta odstopila z odobritvijo svojih strank. Zemljoradniki in SDS niso več zastopani v vladi.

Za kmetijskega ministra je bil imenovan dr. Časlav Nikitović, glavni direktor priv. družbe za silose. Dr. Nikitović je bil rojen leta 1901. v vasi Preljini v okraju Ljubickem. Od leta 1929. do leta 1932. je bil tajnik Zveze obrtnih društev kr. Jugoslavije. V skupščino je bil izvoljen leta 1935. ter je bil nato poročevalec večine v finančnem odboru. Znan je tudi kot pisec mnogih strokovnih člankov.

Za ministra za soc. politiko in ljudsko zdravje je imenovan publicist dr. Dragomir Ikončić. Bil je pristaš Davidovićeve demokratske stranke ter bil leta 1933. izvoljen za poslanca na listi dr. Mačka. Ker je demokratska stranka nastopila proti sporazumu s HSS, je izstopil iz stranke.

Ker sta odpotovala ministrski predsednik Cvetković in zun. minister dr. Cincar-Marković v Nemčijo, je imenoval knez-namestnik Pavle na predlog ministrskega sveta dr. Mačka za zastopnika predsednika vlade, notranjega in zunanjega ministra.

Minister za oskrbo in prehrano dr. Protić je poslal predsedniku vlade in zastopniku notranjega ministra zahtevo, da se razveljavi podražitev električnega toka v Beogradu. V svoji predstavi pravi, da je bila uredba o cenah izdana zato, da se zaščiti široki potrošniški sloji, kar pa se ne bi zgodilo, če bi se podražil električni tok in podražile tramvajske karte.

Uredba o cenah je razširjena sedaj tudi na banovino Hrvatsko ter je tudi na Hrvatskem vsako zvišanje cen do 1. avgusta prepovedano.

Združenje trgovcev za Ljubljano okoli ima svoj redni občni zbor jutri v četrtek ob 9. dopoldne v Trgovskem domu. Dnevni red običajni.

Umetniška razstava slovenske in srbske »Lade« je bila v nedeljo slovesno otvorjena v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. Na razstavi razstavljajo slovenski in srbski umetniki. Obisk razstave toplo priporočamo.

Proračun beogradske občine znaša po predlogu mestne uprave za 9 mesecev (od 1. aprila do 31. decembra) 435.500.000 din.

Priprave za beograjski velesejem so že v polnem razmahu. Tuje države že pripravljajo svoje paviljone.

Francoska vlada je izdala nove predpise o racioniranju živil. Novi predpisi stopijo v veljavo 1. aprila. Obrok kruha se za osebo zniža na 180 gramov. Prav tako pa so zmanjšani tudi obroki za meso, mast, sir itd.

A. ŠARABON & CO. LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s specerijo

Velepražarna za kavo

Mlini za dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzojavni naslov:

ŠARABON LJUBLJANA

Telefon št. 26-66

Romunske oblasti so ukinile prepoved uvoza bolgarskih listov. Prepoved je bila ukinjena na intervencijo nemških oblasti.

O novi železniški nesreči poročajo iz Bolgarske. Pri Gor. Džumaji sta trčila potniški in tovorni vlak. Nesreča je delo sabotaže, kakor je ugotovila preiskava. To je že tretja železniška nesreča na Bolgarskem v zadnjem času.

V Varšavi je bilo organizirano od občine zbiranje odpadkov. V januarju je bilo zbranih 100.000 kg raznih odpadkov, od teh samo kovinskih za 60.000 kg.

Sovjetska konzervna industrija bo uporabljala za konzerve steklene škatle.

Potrošnja mesa je bila v Italiji znova omejena. Sedaj se sme prodajati tudi ovčje in kozje meso v gostilnah samo trikrat na teden.

Britanske ladjedelnice so začele objavljati poslovna poročila za lanskoto leto. Tako objavlja ladjedelnica Cammell Laird and Co. v Merseyju, da je njen čisti dobiček narasel od 225.394 v letu 1939. na 241.852 funtov v letu 1940., čeprav so bile razne državne davščine povečane. Ladjedelnica bo izplačala 10% dividendo.

Velika kuga živine divja na Irskem. Dosedaj so morali zaklati že 3800 glav goveje živine. Sto let že ne pomnijo tako močnega okuženja živine.

Združene države Sev. Amerike so imele dosedaj dve motorizirani diviziji s približno 18.000 mož. Te divizije so štele okoli 700 modernih tankov, 300 oklopnih avtomobilov za lahke in 600 oklopnih avtomobilov za težke topove. Sedaj pa bo vojno ministrstvo ustanovilo še štiri oklopne divizije, ki bodo štele 72.000 mož.

Zunanja trgovina

Naši gospodarski ljudje se pritožujejo, da imajo v zadnjem času vedno večje težave pri nabavi blaga na Madžarskem. Razlog je v tem, ker dajejo madžarske oblasti zaradi našega visokega klirinskega salda zelo nerade izvozna dovoljenja. Upati je, da se bodo pri sedanjih trgovinskih pogajanjih z Madžarsko te težave odpravile.

Devizna direkcija opozarja, da se morajo izvršiti vplačila v stari češko-moravski klirng po pooblaščenih denarnih zavodih od domačih uvoznikov najkasneje do 31. marca.

Švicarski izvoz se je v februarju v primeri z januarjem povečal od 100,3 na 113,0 milijona šv. frankov, dočim je ostal švicarski uvoz s 134 milijoni šv. frankov skoraj neizpremenjen.

Sovjetski komisar za petrolejsko industrijo navaja, da je znašala proizvodnja petroleja in zemškega plina v Sovjetski uniji leta 1938. 32,3, leta 1939. 33 in leta 1940. 34,2 milijona ton. Za leto 1941. naj bi znašala 38 milijonov ton, leto 1942. pa celo 54 milijonov ton.

Konkurzi - poravnave

Konkurz, ki je bil razglašen o premoženju Ljubljanskega občinskega bazarja, družbe z o. z., se odpravlja, ker je bila sklenjena prisilna poravnava.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispelki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje! Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

istega z rdečimi srci, našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!